

УДК 619: 615

**Канюка О.І., Гунчак В.М., Гуфрій Д.Ф., Харів І.І., Хомик Р.І.,
Васів Р.О., Гутий Б.В., Павлів О.В. ©***Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
ім. С.З. Гжицького***КАЗУЇСТИКА В НАЗВАХ ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ**

У статті піднімається питання номенклатури ветеринарних препаратів та виписування рецептів на них. Вказано на помилки, які допускають фірми-виробники при найменуванні препаратів та способи їх уникнення

Актуальність теми. Україна має великий потенціал у фармацевтичній галузі і може пишатися своїми досягненнями, навіть попри те, що ми ще не вийшли на рівень, про який усі мріємо. Нині в Україні є достатня кількість субстанцій та наявна необхідна технологічна база для виробництва лікарських препаратів для ветеринарного забезпечення тваринництва. Не всі вони відповідають вимогам міжнародних стандартів. Але, враховуючи наявну базу, і великий досвід, надалі складаються сприятливі умови для того, щоб вітчизняна фармацевтична промисловість вийшла на принципово новий рівень виробництва лікарських препаратів, які будуть відповідати вимогам ВОЗ за безпечністю, ефективністю, і якістю, та стануть доступними для населення.

Мета та завдання досліджень. Нова редакція «Закону про ліки» (1) переносить акцент відповідальності за якість ліків, як це і прийнято у всіх країнах, з лікаря на виробника. Це буде прогресивний крок у вдосконаленні системи фармакологічного нагляду, та покладає велику відповідальність на Державний науково-дослідний контрольний інститут ветпрепаратів і кормових добавок. Вважаємо, що за цих умов інститут повинен контролювати не лише якість ветеринарних препаратів, а і регламентувати їх номенклатуру.

Результати досліджень та їх обговорення. Назви препаратів написанням і фонетикою повинні чітко виділятися у загальній номенклатурі лікарських засобів. Адже у назві закладена інформація, яка дає уявлення про хімічну структуру (кофеїн), приналежність до відповідної групи (кордіамін), фармакологічну дію (діуревет), або назву фірми виробника (брова кокцид). При цьому у фармакології прийнято назву препарату дублювати латинською мовою.

Вказана інформація досить важлива для лікаря. І як буває прикро за некомпетентність деяких фірм у наданні не професійних, а іноді і безглузких, назв деяким препаратам для ветеринарної медицини. Прикладом цього є каталоги ветеринарних препаратів і кормових добавок за останні роки (4,5). Які інформативні навантаження несуть назви препаратів, що зареєстровані в

© Канюка О.І., Гунчак В.М., Гуфрій Д.Ф., Харів І.І., Хомик Р.І., Васів Р.О., Гутий Б.В., Павлів О.В., 2012

Україні: «Кеша», «Хавронья», «Лорд», «Кот Баюн». Дещо більше інформативна, але не доречно, назва «Блохо бой». Як назву цього препарату перекласти на українську мову, а тим більше написати латинською мовою. Надто громіздка, і не зрозуміла, назва імпортного препарату «Боб Мартин Перметрин Дог Спорт Он» це інсектицидний препарат із групи перметрину. Коротка, але не фармакологічна, назва препарату «Чі Чі».

Замість того, щоб на українській мові позначити «Мазь за Вишневським» у каталозі позначено «Мазь по Вишневському», а мазь із живиці названа «Мазь живильна». Деякі фірми реанімували старі назви препаратів і випускають їх під назвами «Глауберова сіль», «Уротропін», «Риванол», хоча вже 30 років ці препарати у всіх фармакопєях позначені під назвами «Натрію сульфат», «Гексаметилентетрамін», «Етакредину лактат». Спеціалісти фірм не враховують, що в українській мові прийнято писати лікарські олії, а не лікарські масла, тому слід писати «Камфорна олія», а не «Камфорне масло». Згідно фармакопєї в солях спочатку позначають катіон, а на другому місці – аніон солі, тому слід писати «Кальцію глюконат», а не «Глюконат кальцію».

Назви деяких препаратів занадто, і не обґрунтовано, «за українізовані», тому з'явилася лікарська форма «Настоянка», яку мабуть отримують настояванням. Замість загальної прийнятої назви таблетки, пишуть «Пігулка», що з польської мови означає пілюля, а це вже зовсім інша лікарська форма відмінна від таблеток. Відомий всім 96% етиловий спирт чомусь випускають під назвою «Ветодез».

Допускаються помилки при перекладі назви препаратів з іноземних мов, та з російської. При цьому не враховують специфіку граматики та фонетики української мови. Адже в українській мові не завжди наявні звуки тотожні фонетичному звучанню іноземного відповідника. Часто допускаються помилки в транскрипції російської літери «И» на українську «І», або «И». Зокрема, пишуть «Тилан», а його хімічний аналог, чомусь перекладають «Тільбіан». При нагоді зазначимо, що в таких випадках необхідно користуватися граматичним «Правилом дев'ятки». У відповідності з цим правилом, після літер: Д, Т, З, С, Ц, Ж, Ч, Ш, Р, перед голосними пишуть «І» (Тіамовет), а перед приголосними – «И» (Тилан, тільбіан). М'яке «Л» слід писати всередині слів грецького походження – альбаргін, сульфалан. У кінці слова пишемо тверде «Л» - дерматол, за винятком хімічних елементів – сіль, ртуть, мідь.

Поміж ветеринарних препаратів є такі, що належать до різних фармакологічних груп і відрізняються лише за одною літерою. «Амідопірин» - жарознижувальний засіб, а «Амідопірон» - утеротонізуючий препарат. «Неотил» - антибіотик, а «Неотим» - противірусний. Близькі за звучанням «Авітан», «Авістан», «Авотан». Назви препаратів, близькі за фонетичним звучанням, можуть призвести до помилкового одержання препарату з аптеки, або використання його не за призначенням.

Неоправданим є і те, що один і той же препарат різні фірми виробники випускають під різними назвами. Відомий препарат «Левамізол» випускають під назвами «Левамізоо», «Ветлевамизол», «Левамізолвет», «Бровалевомізол».

Це призводить до дублювання препаратів при складанні «Довідників». Адже вказані препарати аналоги відрізняються лише назвами. Щоб уникнути дублювання препаратів, і підтримати імідж фірми-виробника, слід позначати «Левамізол-Бровафарма», «Левамізол-Укрзооветпромпочтач».

На синтез і вивчення лікарських препаратів витрачаються великі кошти і щоб препарат можна було продавати за кордоном, потрібно показати не лише його лікувальні переваги, але і дотримуватися міжнародної номенклатури, уникаючи синонімів, які ускладнюють орієнтацію практичних лікарів у нових медикаментах і викликають затруднення у професійній, книжній і журнальній літературі, а також в особистих контактах та наукових конференціях. Щоб уникнути вказаних непорозумінь при Фармакологічній раді ветпрепаратів необхідно створити «Номенклатурну комісію». Вона повинна займатися упорядкуванням та уніфікацією фармакологічних назв, та затверджувати назви лікарських препаратів у формі державних стандартів.

Слід признати, що одним із «невирішених» питань у практиці ветеринарної медицини є виписування рецептів на різні лікарські форми. На вивчення латинської мови студентам факультету ветеринарної медицини відводиться мало часу. Тому вони отримують лише поверхневі знання і не в змозі освоїти латинську граматику в необхідному об'ємі, щоб без помилок виписувати рецепти. А якщо врахувати, що рецепти виписують в аптеки гуманної медицини (у ветеринарних аптеках лікарські форми за рецептами не готують), то це створює додатковий психологічний бар'єр у спеціалістів ветеринарної медицини, щоб не допускати помилки при виписуванні рецепту. Тому, лише поодинокі лікарі ветеринарної медицини виписують рецепти на отримання готових лікарських форм. До цього слід додати, що згідно з постановою Міністерства охорони здоров'я, відпуск лікарських засобів з аптек без рецептів значно скорочено. Слід також зазначити, що за останні роки фармацевтична промисловість випускає нові лікарські форми, які не мають затверджених відповідних латинських назв. Зокрема, гелі, зоошампуні, антигельмінтики в цукрових кубиках, інсектициди в аерозольних балонах, протимаститні препарати в шприцах-катетерах.

Пропонуємо проблему виписування рецептів вирішити в той спосіб, що слід відмовитися від написання рецептів на латинській мові, а виписувати їх на державній мові. Адже у країнах Європейської співдружності рецепти виписували, і досі виписують, виключно на національних мовах, на відміну від нашої країни, де з традиційних міркувань рецепти виписують лише на латинській мові. Тому нам також необхідно наблизитися до європейських стандартів (2,3).

При цьому необхідно використовувати традиційну конструкцію рецепту. В усіх країнах рецепт починається з позначанням «Recipe». В Україні, і в країнах східної Європи, використовують аббревіатуру «Rp», в англійських, німецько-, та французько мовних зонах відповідно «R» «Rc» «Rx». Враховуючи історичні традиції, в Україні слід залишити аббревіатуру «Rp». Складники рецепту, замість латинських назв, слід писати на українській мові у родовому

відмінку, а офіціальні та торгові назви препаратів – у називному відмінку. Необхідно залишити послідоючі латинські конструкції рецепту, пишучи їх скорочено на латинській мові (M.f., D.t.d.N, S), та залишити відповідне позначення маси препарату в грамах (2,0), а об'єму рідких ліків у мілілітрах (мл).

У такому випадку рецепт буде мати наступний вигляд:

Rp.: Стрептоциду 25,0

Кислоти борної 5,0

Йодоформу 10,0

M.f. порошок для присипки

S. Зовнішнє

Rp.: Мастисан 10 мл

D.t.d.N. 4 у шприцах-тюбиках

S. У молочну цистерну

Висновки. Внаслідок відсутності законодавчих нормативів, у фармакологічних та торгових назвах ветеринарних препаратів, допускають неточності, які затрудняють орієнтацію лікарів ветеринарної медицини у нових ветпрепаратах та спричиняють їх дублювання. При Фармакологічній раді при Кабінеті міністрів необхідно створити «Номенклатурну Комісію» яка повинна займатися упорядкуванням та уніфікацією фармакологічних назв у формі державних стандартів.

Перспективи подальших досліджень. У цій статті ми хочемо зробити внесок у вирішенні проблеми фармакологічної номенклатури та виписування рецептів, щоб наблизити її до Європейських стандартів.

Література.

1. Закон України про лікарські засоби № 783-XIV (783-14).
2. Act. № 140/1998 of the CA «About Drugs and Sanitary Aid. – 1998.
3. Європейська Фармакопея (Ер-3). – 1995.
4. Ветеринарні препарати. Каталог ТОВ «Ветсинтез» - Харків - 2005.-4 с.
5. Препарати для ветеринарної медицини К., Ветінфарм – 2003. - С. 73

Summary

THE NOMENCLATURE OF PHARMACOLOGICAL AND TRADE

The nomenclature of the pharmacological and trade names of veterinary preparations should be convenient in application and correctly define the basic pharmacological fction.

Рецензент – д.вет.н., професор Стибель В.В.